

ADINA GEAMBAŞU

Coordonatori colectie:

Prof.univ.dr. Ligia RUSU

Conf.univ.dr. Germina COSMA

Comitetul științific:

Klara Branzaniuc, Universitatea de Medicină Târgu-Mureș, România

Mirkov Dragan, University of Belgrade, Faculty of Sport and Physical Education, Serbia

Marian Dragomir, Universitatea din Craiova, Facultatea de Educație Fizică și Sport, Craiova, România

Paula Drosescu, Universitatea A.I. Cuza, Facultatea de Educație Fizică și Sport, Iași, România

Luminita Georgescu, Universitatea din Pitești, Facultatea de Științe, Kinetoterapie și Motricitate specială

Anca Ionescu, Universitatea de Medicină și Farmacie Carol Davila, București, România

Irene Kamberidou, National & Kapodistrian University of Athens, Greece

Taina Avramescu, Universitatea din Craiova, Facultatea de Educație Fizică și Sport, Craiova, România

Misiunea noastră este să producem și să furnizăm publicații inovative, bazate pe informații recente, în toate ariile de interes ale motricității umane. Astfel, colecția Motricitate Umană își propune să pună la dispoziția publicului interesat o serie de titluri de carte privind activitățile motrice de performanță, studii privind rolul activității fizice în îmbunătățirea calității vieții, aplicarea exercitiului fizic în scop profilactic și terapeutic prin programe kinetice în diverse patologii, bazele anatomice, biomecanice și evaluarea funcțională a exercitiului fizic.

Colecția reunește o diversitate de publicații, incluzând cărți de interes general și publicații științifice de înaltă ținută – studii, prezentarea unor proiecte de cercetare, teze de doctorat, antologii, atlase, etc.

Membrii comitetului științific pot trimite propunerile de publicare și altor specialiști din domeniu.

Propunerile pentru publicare se vor adresa comitetului științific:
colectia_motricitate_umana@yahoo.com

ADINA GEAMBAȘU

**ACTIVITĂȚI FIZICE ADAPTATE
PENTRU DEZVOLTAREA
PSIHO-MOTRICĂ A ELEVILOR
AMBLIOPI**

**EDITURA UNIVERSITARIA
CRAIOVA, 2023**

Referenți științifici:

Prof.univ.dr. Alina Daniela MOANȚĂ

Prof.univ.dr. habil. Germina Alina COSMA

Copyright © 2023 Editura Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GEAMBAȘU, ADINA

Activități fizice adaptate pentru dezvoltarea psiho-motrică a elevilor ambliopi / Adina Geambașu. - Craiova : Universitaria, 2023

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-1992-0

37

© 2023 by Editura Universitaria

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publicului inclusiv prin internet sau prin rețelele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare fără a fi primită permisiunea scrisă de la titularul copyrightului reprezintă încălcarea legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

In memoriam Lt. Col. Miulescu Dumitru

Listă abrevieri

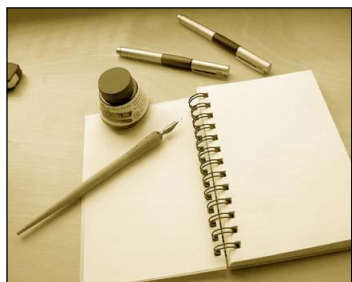
1. AIDROM - Centrul de Informare și Suport Comunitar Asociația Ecumenică Bisericii din România
2. PHARE - Poland Hungary Aid for Reconstruction of the Economy
3. ANR - Asociația Nevăzătorilor din România
4. VISIO Olanda - Program de parteneriate, relații comunitare și colaborări pentru cadrele didactice
5. CARDS - Asistență Comunitară pentru Reconstrucția Dezvoltarea și Stabilitatea Balcanilor
6. ANPDC - Agenția Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului
7. ANPCA - Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopție
8. MECT - Ministerul Educației Cercetării și Tineretului
9. ISJ - Inspectoratul Județean de Sănătate
10. ONU - Organizația Națiunilor Unite
11. OMS - Organizația Mondială a Sănătății
12. CIH - Clasificarea Internațională a Handicapurilor
13. OM - Ordinul Ministrului
14. SUVAD - Sistem Unitar de Verificare și Apreciere a nivelului de pregătire fizică și sportivă a elevilor și Depistarea valențelor pentru activitatea de performanță

15. EUROFIT - Baterie de teste folosite în verificarea populației colare din țările europene
16. SNE - Sisteme Naționale de Evaluare
17. CDSCE - Comitetul pentru Dezvoltarea Sportului al Consiliului Europei
18. EFS - Educație Fizică și Sport
19. AV - Acuitate vizuală
20. Ex. - Exercițiu
21. EEG - electroencefalogramă
22. OS - ochi stâng
23. OD - ochi drept
24. EOG - electrooculogramă
25. ERG - electroretinogramă
26. CV - câmp vizual
27. MO - Monitor Oficial
28. CFM - cultura/corectare fizică medicală
29. FC - frecvență cardiacă
30. M - masculin
31. F - feminin

- 32. CV - capacitate vitală
- 33. AFA - activități fizice adaptate
- 34. AM - activitate motrică

INTRODUCERE

Importanța și actualitatea temei

Este cunoscut faptul că întreaga manifestare a ființei umane are drept componentă permanentă și fundamental structurală mișcarea corporală în toate formele ei, mai mult sau mai puțin evoluată, analitică sau sintetică, înțeleasă sau dobândită.

Activitățile corporale - multiple, variate, diversificate - trebuie să se dezvolte și să se formeze, să se prevină și să se compenseze și să se corecteze disfuncțiile, acolo unde condițiile de viață și munca și activitatea nu reușesc să păstreze echilibrul personalității umane.

Apare evidentă nevoia permanentă de mișcare, ca scop în sine și pentru sine, cu efecte asupra sănătății, dezvoltării armonioase a corpului, întreinerii și corectării, având nevoie de mijloace adecvate.

Mediul social este evident factorul cu cea mai mare influență asupra vieții individului și mai ales asupra dezvoltării personalității sale. Când esența acestor reprezintă o ambianță a relațiilor sociale, cu conținut foarte complex, elementele care o compun fiind totuși eterogene, dar unificate prin acțiunea transformatoare a omului. Homo faber este cel care a transformat natura cultivând-o (în agricultură și zootehnie, industrie, etc), ceea ce a condus la realizarea unui nivel superior de viață. Tot el s-a transformat pe sine, dezvoltându-și propria inteligență și afectivitate, dar, în plus, și perfecționându-și procesul muncii, arta și știința în vederea educației, adică strategia formării tinerei generații prin transmiterea experienței utile a generațiilor anterioare. Profesia, munca, arta, cultura, sportul vor contribui, alături de celelalte produse ale culturii, la definirea calității vieții.

Școala este principalul factor al formării intelectuale, afective și fizice a elevilor, atât prin educația generală și profesională cât și prin cea de tip sportiv, în lecțiile de educație fizică și mai ales în activitățile de mișcare.

Dacă mediul este un factor important în dezvoltarea personalității omului, problema principală constă în asigurarea caracterului educativ al situațiilor din mediul familial, colar, profesional, sportiv și de grup informal prin:

- bună organizare a activităților pe baza stabilirii exacte și concrete a obiectivelor și strategiilor;
- fundamentare științifică riguroasă a acestor activități după normativele și specificul fiecăreia;
- stabilirea și manipularea corectă a sistemului de cerințe sau situații solicitante, crescând complexitatea lor în vederea dezvoltării funcțiilor adaptative și a structurilor comportamentale adecvate;
- asigurarea unor relații psihosociale corecte între membrii grupului și utilizarea lor în sens educativ;
- asigurarea unui climat psihopedagogic corect în grupul sportiv, rolul principal fiind de înalt de antrenor, care, prin înaltă orientare, trăiește caracteriale pozitive, menține didactică moralitate, dragoste de muncă și aspiră să poată stimula activitatea elevilor săi;
- utilizarea datelor științifice în ceea ce privește activitățile organizate, indiferent de direcția sau domeniul de acțiune - instruire, antrenament, educație, formare culturală sau moral-civică ceea ce este fundamentat și organizat științific, va fi sigur urmat de succes;
- asigurarea unui nivel corespunzător de instruire (colar și profesional și de cultură generală) ca o condiție a receptivității de către elevi a mesajului pedagogic.

Omul se naște, trăiește și se dezvoltă într-un mediu ambiant care-l include și care-l solicită obligându-l să se adapteze sau să modifice mediul în favoarea sa. Ca individ, în prima perioadă a dezvoltării ontogenetice, omul este mai mult pasiv, pentru că apoi adaptarea lui să fie activă și variabilă selectivă și chiar creatoare.

Influența mediului asupra individului uman are o tematică complexă pornind de la factorii socio-culturali ai dezvoltării ontogenetice, influențele educaționale ale familiei, colii, mijloacelor de informare și masivă influențele

modelelor și sugestiilor, formării de comportamente colare, profesionale, economice, politice, religioase, până la constituirea grupurilor de interes.

Este cunoscut faptul că întreaga manifestare a ființei umane are drept componentă permanentă și fundamental structurală mișcarea corporală în toate formele ei, mai mult sau mai puțin evoluată, analitică sau sintetică, înțeleasă sau dobândită.

Activitățile corporale - multiple, variate, diversificate - trebuie să se dezvolte și să se formeze, să se prevină și să se compenseze și să se corecteze disfuncțiile, acolo unde condițiile de viață muncă și activitate nu reușesc să păstreze echilibrul personalității umane.

Apare evidentă nevoia permanentă de mișcare, ca scop în sine și pentru sine, cu efecte asupra sănătății, dezvoltării armonioase a corpului, între inerții și corecții, având nevoie de mijloace adecvate.

Cămpul de acțiune în zona persoanelor cu nevoi speciale se situează între studiul stării de normalitate și stării patologice, parcurgând un traseu complex care include prevenirea, depistarea, diagnoza, terapia, recuperarea, educarea și orientarea colară și profesională integrarea socială și monitorizarea evoluției ulterioare a persoanei aflate în dificultate.

Educația fizică sportul, kinetoterapia, jocurile, creează situații de instruire care solicită persoanelor cu deficiențe de vedere să acționeze motric în grup, să respecte libertatea de mișcare a celuilalt, să se descopere în noi ipostaze, să cunoască mediul înconjurător și să se adapteze la schimbările lui, să își dezvolte capacitatea de utilizare a forțelor de cunoaștere senzorială și logico-verbală a instrumentelor intelectuale, până la autonomia personală și însușirea unei meserii adecvate.

Astfel în activitatea echipei multidisciplinare, specialiștii se vor concentra asupra abilităților subiectului, pe care le vor dezvolta și le vor pune în valoare, un rol major avându-l contribuția feedback-ului corectiv al profesorului și părintelui ca substitut pentru monitorizarea propriilor mișcări.

Acceptarea de către societate a subiectului va antrena după sine și acceptarea propriei condiții.

Odată depășite condițiile limitante, subiectul se angajează într-o experiență educativă complexă care creează un mediu psihosocial favorabil dezvoltării integrale a personalității.

Activitățile de educație fizică și sport adaptat pun în valoare calitățile, deprinderile, atitudinile, valorile și comportamentele care abilităază subiecții deficienți să participe în calitate de membri ai societății în care trăiesc. (Anshel, 1991).

Sherill, (1993) scoate în evidență dezvoltarea imaginii de sine, relațiile interpersonale pozitive, motivația intrinsecă și responsabilitatea personală

Activitatea fizică adaptată ajută subiecții cu nevoi speciale să-și cunoască propria persoană și să-și dezvolte respectul de sine și să se angajeze în relații de grup. Instruirea individualizată care încorporează și opțiunile subiectului este premisa atingerii unui potențial înalt în planul motricității umane. Această teorie bazată pe afirmarea valorii personale a devenit cunoscută în anii 50 și a fost ilustrată în lucrările lui A. Maslow, C. Rogers și discipolii lor. Prin acest tip de filozofie subiecții lor le sunt oferite oportunități de a învăța, de a trăi și chiar de a lucra, aspecte congruente cu cerințele sociale, în general.

Sherill (citată de S. Rich, 1995) evidențiază caracteristicile persoanei reabilitate, recuperate care includ propria imagine corporală și conștiința de sine; în viziunea autorilor amintiți, acestea sunt punctele forte ale intervenției educatorilor, prin intermediul experienței minime. Astfel subiectul va fi motivat intrinsec pentru a deveni mai bun, mai adaptat, mai întreg ca personalitate distinctă

Skinner și Bandura, citați de Cooper Heron și Heward (1997), susțin necesitatea structurării diferite a situațiilor și condițiilor de învățare, astfel încât sarcina să se realizeze în mod diferit, de fiecare dată

De Dunn, Morehouse și Fredericks (1986) propun un model de instruire caracterizat prin secvențializarea sarcinilor motrice, ca fază în modelarea unui anumit tip de comportament.

Astfel educația persoanelor aflate în dificultate și propune să asigure: atingerea unui nivel de dezvoltare cât mai ridicat, dobândirea dorinței de a învăța, utilizând mijloace adecvate, acceptarea deficitului și dobândirea capacităților necesare adaptării și integrării sociale.

¹ Teodorescu S., Bota A., Stănescu M.- *Educație fizică și sport adaptat pentru persoane cu deficiențe senzoriale, mintale și defavorizate social* - Ed. SemnE, București 2004.

Odată cu adoptarea Constituției României, care stipulează necesitatea unei politici educaționale naționale de instruire și de integrare socială a persoanelor cu deficiențe, a fost normalizat și bază legală în România. De asemenea, Legea nr. 53/1992 aduce elemente noi privind accesul liber și egal în orice instituție de învățământ a persoanelor cu cerințe educaționale speciale, precum și posibilitatea pregătirii la domiciliu pentru persoanele nedepășabile, în vârstă de până la 30 de ani.

Legea învățământului nr. 84/1995 luând în considerare prevederile documentelor internaționale, precum și dezvoltările legislativ-administrative din domeniul învățământului special, a creat premisele formulării Regulamentului de organizare și funcționare a învățământului special. În cadrul procesului de reformă educațională au fost elaborate noi planuri de învățământ special prin Ordinul nr. 4323/13.08.1998, care sunt adaptate cerințelor speciale ale copiilor cu deficiențe.

În aceste condiții, apare tot mai evident faptul că specialiștii implicati în activitățile adaptate simt nevoia instituirii unui cadru organizatoric în care să se regăsească atât aspectele de instruire specifică cât și aspectele manageriale menite să asigure succesul demersului în ansamblu.

O primă măsură reprezintă identificarea subiecților care vor fi incluși în acest tip de programe. Apoi realizarea unor screening-uri periodice pentru fiecare segment de populație preșcolar și școlar prin care să fie identificați în timp util subiecții care au nevoie de asemenea programe, precum și elaborarea programelor de integrare și instruire pe grupe sau clase speciale cu un plasament în trepte. Tot în acest context se încadrează și atragerea de resurse financiare menite să asigure inițierea și dezvoltarea pe termen lung a acestor programe.

Resursele umane sunt însă cele mai importante în realizarea unui învățământ special de calitate, reunind specialiști cu diverse competențe: coordonatorul programului adaptat, profesorul de educație fizică, kinetoterapeutul, antrenorul, psihologul, medicul, asistentul medical, personalul de întreținere, etc.

În condițiile în care un număr crescut de copii sunt integrați în școli publice, profesorul de educație fizică și antrenorul vor avea responsabilități suplimentare în a participa într-o manieră profesionistă alături de ceilalți membri ai echipei interdisciplinare.

În Regulamentul de organizare și funcționare a învățământului special sunt prevăzute coli pentru următoarele tipuri de deficiențe: deficiențe mintale, deficiențe fizice, deficiențe senzoriale, deficiențe de limbaj, coli pentru copii cu tulburări socio-afective și de comportament, coli pentru deficiențe asociate.

La inițiativa unor fundații au fost organizate centre de zi, destinatecolarizării copiilor cu deficiență mintală severă și profundă. Aceste inițiative, sprijinite de Ministerul Educației și Cercetării și de Secretariatul de Stat pentru Handicapați, contribuie la asigurarea unui mediu educațional adecvat, prin satisfacerea nevoilor suplimentare ale acestor copii.

Cămpul de acțiune în zona persoanelor cu nevoi speciale se situează între studiul stării de normalitate și a stării patologice, parcurgând un traseu complex care include prevenirea, depistarea, diagnoza, terapia, recuperarea, educarea și orientarea colară și profesională, integrarea socială și monitorizarea evoluției ulterioare a persoanei aflate în dificultate.

Odată depășite condițiile limitante, subiectul se angajează într-o experiențeducatională complexă ce creeazăun mediu psihosocial favorabil dezvoltării integrale a personalității.

Datele statistice cu privire la copiii orbi sunt incomplete datorită faptului căstabilirea gradului de vedere este mult mai greu de efectuat la copiii mici și precolarii care nu sunt cuprinși decât parțial în statisticile publicate.

La ora actuală una dintre principalele preocupări este aceea de a studia aplicarea teoriei compensației în procesul de învățământ.

Analizând specificul dezvoltării copiilor cu deficiențe M. I. Zemova (1965, citat de Gh. Radu, 1999) definește compensația drept Aproces de dezvoltare, în condițiile căruia se formeazănoi sisteme dinamice de legături condiționate; au loc diferite substituiri; se produc corectări și refaceri ale unor funcții distruse sau nedezvoltate; se formeazămodalități de acțiune și însușire a experienței sociale; se dezvoltăcapacități fizice și mintale și personalitatea copilului în ansamblul său.

Elevul ambliop, integrat în ansamblul procedurilor educative și al experiențelor de învățare pe o duratăde parcurs colar cu structurăde: precolar (4 ani), primar (4 ani), gimnazial (5 ani), profesional (2-3 ani), cu un înțeles cu specific mai restrâns, se referă la documente colare ce